

ԵՍ ԼՈՅՍ ՅԱՇԽԱՐՀ ԵԿԻ

Դ. ՏԱՐԻ ՇՐՁԱՆ Դ. ԹՅԻԸ.

1876

ՆՈՅՆԵՐԻՆ 6 ՇԱՐԱԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹՅՆԱՄԱՆԵ

(Շարունակի քնն եւ վերջ տես քիս Դ.)

ԺԲ.

Մեր այս մէկ քանի բարեկամները՝ մանաւանդ Փանոսեան Էջէնտի՝ չնտ տեսած ըլլալու են յանուն Հայաստանեայց մի պզտիկ Տաշարանը, չնտ տեսած ըլլալու են մի քանի բարեւէր Ազգայիններէ ինպատու ընդունած մի պզտի գումարն, որ 100-110 ոսկւոյ ցարդ յանգած է, մինչդեռ Մանլոյ, Տառլոյ, ամեն տեսակ դիտագրերու, զարդագրերու, ծաղկանց եւ այլ զանազան պիտոյից համար 280 ոսկի վճարած ենք: Բայց երթադրենք թէ բնաւ

թերթ չպիտի հրատարակենք, եթե այդ տպարանը բացած չ'ենք եւ չ'շարունակուիր, կամ եթե ազդեցութիւն մի միայն մեր շահուն համար հաստատած ենք, Ազգն ինչ միաստա՞ծ կ'ըլլայ եւ կամ մեք հարստացած կ'ըլլանք. կամ աւելի պարզ խօսելով ինչ կ' պակսի փունջի գրպանէն եւ Մանդուկի քսակէն, որ մեր անձն ու ձեռնարկն ամրաներով իրենց թերթին նիւթ ըրած էին, մանաւանդ ամենաազդեցաւորն ֆանոսեան Էֆէնտի :

Փանոսեան Էֆէնտի Ազգային ամեն խնդիրներու մէջ կ'նետուի, կ' քննադատէ, համար ու հաշիւ կ' պահանջէ՝ ինքզինքը միայն Ազգին հաւատարիմն ձեւացնելով, կ' ներքէ արդեօք մեզ հարցընել իրեն թէ ո՞ր են, ինչ եղան եւ ինչ պիտի ըլլան այն մեծամեծ գումարները, զոր Ագապեան եւ ֆանոսեան Վարժարանաց անուշովը հաւաքած եւ հանգանակած էր. ո՞ր են այն մեծագումար հասոյթները Գօնսերներուն, ինչ եղան Միւնստիյէնցարդ հաւաքուած Իյանէներն. ո՞ր մնացին Ս. Փրկչի հաշիւներն : Մեր հանգանակած գումարն ալ յայտնի է եւ մեր բացած Տպարանն ալ ահա կ' շարունակուի. սակայն ֆանոսեան Էֆէնտիին ոչ ժողոված գումարին քանակութիւնը յայտնի է, եւ ոչ ալ իւր գործոց արդիւնքը . . :

Մեր այս բարեկամները՝ մեր աղագուտ ձեռնարկութեան դէմ խօսելը բաւական չ'համարելով, մինչեւ իսկ յանդրդնած են մեր Հովուական պաշտօնին եւ կոչման դէմ յարձակիլ եւ առարկել թէ, α Հմայեակ Վարդապետ իր այցելած քաղաքաց եւ գիւղօրէից Եկեղեցիներուն, Վարժարանաց եւ ուրիշ Ազգային խնդիրներու խառնուած է առանց պաշտօնի մը . . » : Մեք մեր Հովուական պաշտօնէն ու պարտականութենէն լնաւ խոտորած չ'ենք, եւ անկից դուրս ո եւ իցէ Ազգային խնդրոց ոչ միջամեութիւն ըրած եւ ոչ ալ ինքնազլուխ անօրինութիւն ըրած ենք : Թող ցուցնեն թէ ո՞ր Թ. Խորհուրդը լուծած ենք. ո՞րտեղ Քաղաքական Ժողով կազմած ենք. ո՞ր Եկեղեցւոյն վերայ վարդապետ կա՞ք քահանայ ձեռնադրել տուած ենք. ինչ բանի՞ առանց Քաղաքական Ժողովոյ եւ Թ. Խորհրդոյ հաճութեան՝ ձեռնարկած եւ անօրէնութիւն ըրած ենք :

Ե.Գ.

Ապաքէն մեք՝ մեր շրջած քաղաքաց եւ գիւղօրէից ոմանց

մէջ՝ ի նկատի առնելով Վարժարանաց փակեալ եւ տարտամ վիճակն , Եկեղեցեաց մէջ մուտ դառնալ թերութիւններն , տեղւոյն Ազգային Ժողովոյ առաջարկած ենք , եւ անոնց հաճութեամբն ու գործակցութեամբը դարձաններն որոշած եւ տնօրինած ենք : Այս ամենն մանրամասնաբար տեղեկագրած եմք առ Բարձրաշէնորհ Ս . Պատրիարք Հայրն . եւ մեր 7-8 տեղեկագրերը տակաւին կեցած են Պատրիարքարանի ղիւանատան մէջ : Հարկ չ'է ըսել , որ եթէ այդ տեղեկագիրներն մեր Հովուական պաշտօնին սահմանէն դուրս ըլլային եւ միանգամայն Ազգին վնասակար , անտարակոյս Ազգային Վարչութիւնն ի պաշտօնէ զմեզ կ'յանդիմանէր եւ կ'հեռացնէր , եւ միանգամայն կրնար ըսել թէ հարկ չ'կայ :

Դիցուք թէ՛ ըստ Մանգումէի՝ Փունջի եւ Տ . Ոսկի Փահաւայի՝ այս տեսակ Ազգ . դործոց եւ խնդրոց միջամտելու արտօնութիւն չ'ունէինք , սակայն մարդկային հր օրինօք կարելի էր աչք դոցել եւ անտարբեր կենալ , երբ կ'տեսնէինք Աստուծոյ տաճարը՝ մոխրոց եւ աւերակներու մէջ թաղուած , վարժարաններէն ոմանք՝ փակեալ եւ ոմանք անկերպարան վիճակի դատապարտեալ , ու համազգի եւ համարիւն եղբայրներ իրարու դէմ գծտեալ : Յիշեալ մեր բարեկամներուն այս սկզբունքն երբ մարդ մի ընդունի , ընդունելու է նաեւ թէ , պաշտօնէ եւ իշխանութենէ դուրս եղած բարեգործութիւնները՝ բարեգործութիւն չ'են :

Ամեն բարի եւ օգտակար գործ՝ իւր խոչընդոտն ունեցած է եւ պիտի ունենայ . եւ այս ընթացքն տիեզերիս յառաջադիմութեան եւ զարգացման խորհրդանշանն է : Սոյն սկզբան մեք կանխաւ համոզուած եւ այնպէս ձեռնարկած ենք . ինչ որ կուզեն՝ թող ըսեն մարդիկ , բնաւ չ'պիտի յուսահատինք , եւ ամեն տեսակ արգելքներու՝ առնաբար կուրծք պիտի տանք եւ դիմադրենք : Մեր կեանք՝ մեր « Լուսոյ » թերթին եւ մեր Հայաստանեայց Տրպարանին հետ կապուած է . եւ մեք ամեն զոհողութիւն , զրկանք եւ վշտակրութիւն յանձնառու եղած ենք այս երկուքին զարդացմանն եւ զանոնք Ազգին կենաց հետ կցելու համար :

Մեք Ազգին աջակցութեամբն՝ մեծ եւ կատարեալ հաւատք ունիմք յԱստուած , որ պիտի յաջողէ Հայրենի Ս . Եկեղեցւոյ մի ապիկար պաշտօնէին ձեռնարկն յօգուտ Եկեղեցւոյ եւ Ազգին :

Մեր մէկ քանի բարեկամաց այն անհեթեթ առարկութեանց եւ անլայել յարձակմանց՝ հարկ չ'էր կարեւորութիւն տալ եւ այսպէս երկարօրէն պատասխանել ինչպէս որ այս մասին մեր սրտակից եւ հաւատարիմ բարեկամներէն շատերն թէ բանիւ եւ թէ գրութեամբ մեզ պատուէր տուած եւ զըռշացուցած են, բայց պարտականութիւն համարեցինք այդ պատմական սխալն ուղղել՝ ապագային յանձնելով վճռողական դատաստանը :

Առ այժմ այնչափ :

ԱՐԾԱԼԱՅՍ

Զմիւռնիոյ մէջ հրատարակեալ Հայկական անդրանիկ թերթի Տէր Խմբագիր եւ մեր Հայրապետիւ պաշտօնակիցն Լուսոյ Բ. Թիւէն Ս. Երուսաղէմի Ս. Թովմայի ծախուց պիւսճէին վերաբերեալ մասն քաղած առեն՝ կերեւի թէ՛ անուշադրութեամբ սխալ օրինակած ըլլալու է իւր 1052 թրւոյն մէջ, ուր այսպէս կ'գրէ «Բայց ասոր բնաւ դարձանայր չէ, վասն զի մինչդեռ ընդ ամենը 3000 ոսկի անհրաժեշտ ծախս չ'ընէ, բնականաբար պարին մի քանի հազար ոսկի պարտուց պիտի եմբարկէր» են :

Մեր գրածն այսպէս չէր, այլ՝ «բայց ասոր բնաւ դարձանայր չէ, վասն զի մինչդեռ ընդ ամենը 3000 ոսկի պարեկան հասապարտան եկամուտ ունի եւ 6000 ոսկի անհրաժեշտ ծախս չ'ընէ, բնականաբար տարին մի քանի հազար ոսկի պարտուց պիտի եմբարկէր են. » :

Կ'յուսանք թէ մեր Հայրապետիւ պաշտօնակիցն այս բանաւոր սխալմունքն իւր թերթովն ուղղելով հանդերձ Ս. Տեղեաց ինդրոյն նկատմամբ ալ մեր հետ յանուն Աղղային իրաւանց ձայն կ'բարձրացունէ, եւ Աղղն չվհատեցներ միայն Երուսաղէմի Ս. Ս. Թովմայն պարտուց պիւսճէին սխալը վիճակն նկարագրելով, ինքն լաւ գիտէ որ եթէ ամեն ուրեք եղած Ս. Ս. Թովմին կալուածոց իրաւունքներն յարգուին եւ վճարուին Երուսաղէմ պարտքէ ազատ կ'մնայ :

ԹԱԹՈՒՆ Ի ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ

Անցեալ սեպտ. 5 մեր տարագրութեան միջոցին մեր սիրուն ու աշխոյժ մտերիմն թաթուկ խաղաւ բաժնուած էր ի մէջ :

Մահն, գերեզմանն ու գոյժն մի ժամու, մի վայրկեանի մէջ յսեցինք, անողոք բաղդն զրկեց զմեզ գէթ վերջին համբոյր մի ալ այն թառամեալ ճակաին վերայ դրօշմել, յորմէ բաղմիցս բարձր ու վսեմ խորհուրդներ կ'ծնէր :

Թաթկոյ մահն իւր ծաղիկ և գեղածիծաղ հասակին հետ խամրեց ու թառամեցուց զինքն սիրողաց սիրտն . . . :

Շատ քիչ կ'գտնեմք մի այնպիսի վեհանձն, հաստատամիտ, անյողոքողդ և աղնիւ սիրտ, որ Ս.գգ.ին և Հոյ.րենեաց խանդավառ զգածեալ ու վառեալ կ'միտար միշտ. և իւր սահուն լեզուին, հրացայտ և շարժուն լսելուն հետ տաքուք, ջերմ ու սիրուն հոգի մի կ'կրէր :

Միայն ու սիրտն մշակեալ երևտասարդ մի էր, երկիւղած և եղբայրասէր :

Ուսման և գիտութեանց, հանճարի և արհեստից սիրտ

հար, «բաւ էր կրօնէր ես իմ խորքերուն մէջ փաթտուիմ ու իմ ուսումն շարունակեմ» :

Թաթուլ որ խմբագրութեանս ալ ընդ երկար ժամանակ գործակից գտաւ, Լոյսն սիրեց և Լուսոյ շատ թիւերուն մէջ իւր ստորագրութեամբն կերևէր, առ Լոյսն Յաւիտենական փոխադրեց իւր բնակութիւնն՝ ի ցաւ և ի սուգ թողլով իւր ազգականները և բարեկամները :

Իմն Թաթուլ ընդունէ իմ ցաւահոս աչացս կաթիլներն որ քո գերեզմանի վերայ կ'ցողին :

Մեծաւ բերկրութեամբ կ'լսենք թէ՛ ի Մարտիկա գտնուող Հայ վաճառականք մէջերնին ընկերութիւն մի հաստատելով ձեռնարկած են Սև ծովու մէջ շողենաւ բանեցնել, և կըսուի թէ՛ բանող շողենաւաց միոյն անունն Սրմենիա գրած են :

Մարտիկա բնակող Հայ վաճառականաց այս նոր ձեռնարկն ոչ սակաւ ուրախութիւն պատճառած է մեզ, կը բարեմաղթենք որ համամիտ և համակամ յարատեւն իրենց գովելի և պանծալի նպատակին, ուրկէ անշուշտ մի օր՝ բարիք մի ալ մեր աւերեալ և կորստեալ Հայրենեաց կ'ծննի :

ԳՈՒՅԱՒ ՀԵՐԻՓ

Մ Ե Ս Ե Լ Ե Ս Ս

(Լոյսըն է. ինճի նիւմերօյու, նիւսիսիսնոտն պագըլլէ)

Դ.

Էկէրչի մէդքիւր Ս. Մաղարա հագգընա (քի ուզուն, լուղու գըրդ վէ էնլիլիկի ծն պիր աեադ տըր) պիր աղ տահա սէօյլէշէճէք օլտադ, պիղտէն զսպթ իթաիքլէրի

պատկեր, դանտիկ, շամտան, բերտէ վէ զայրիհիւմ՝ պիր
թաղըմ մըւլքիյէթիմիդի օրատա կէօրիւլէճէք տիր :

Բապպիմիդին Ս. Ծնունդ մահալի միւպարէքէ
սի էթրաֆընտա օլան 16 դանտիլլէրտէն ալթըսը էրմէնի-
լէրին, ալթըսը Բումլարըն վէ տէօրտիւ տախի Լատինլէ-
րին տիր, պու դանտիլլէրին էթրաֆընտա օլան պիդիմ
քիւչիւք պատկերլէրի վադթը իլէ Բումլար դարէթ, վէ
շիմտի թէքմիլ քէնտի պատկերլէրինի վադ իտէրէք, պիդ
անա մուդապիլ եալընը Ս. Ծնունդ մահալըն Սեղանը
աննընա իւշ ատէտ ուֆադ պատկեր գոյմուշը :

Էրմէնիլէր վէ Բումլար թարաֆընտան թէճտիա օլու-
նան Ս. Ծնունդ մաղարասընը պիւթիւն պիւթիւնէ գաբա-
տան բերտէլէր, պու տէֆա Լատինլէր քէնտի Պապպիան
ալէամէթլէրի վէ զայրի մէօհիւրլիւ պատկերլէր իլէ վէ ա-
տի էօլլիւտէն պէօյիւք վէ չէթին վէ խշընմասը տախի
զայէթ կիւճ բերտէլէր իլէ Ս. Մաղարաեը դուշաթմըշար :

Պու բերտէ մէսէլէսի հադդընա իշթէ թէքրար միլ-
լէթի էրմէնիեանըն միլլիյէ հուգուգը տախի մահվ օլմուշ
տըր :

Վէ թէքրարէն Լատինլէր Ս. Մաղարա իշինտէ չար-
գա տօղրու օլան քէնտի մանասթըրլարըն վէ Հերէնիմու
րահիպին գապընա տօղրու կիտիլէճէք գաբուսու իւզէ-
րինտէ օլան պիդիմ պատկերի աշաղա ալըսը գոյմաղա ա-
լա գօվ վէրմէզլէր :

Բումլար պիդիմ Բուրվաու առաճադ էնքսէրի պի-
լէ պիր գաշ տէֆա չալմըշ օլտուդլարը ճիհէթլէ, էքսէ-
րի զավղա վէ միւճատէլէ գուհուր իթմիլլէր տիր :

Իշթէ ֆագըր միլ էթիմիպին հադլարը կիւն պէ կիւն
եէտլէրինտէն զապթ օլունմասընա վէ ալէլիտուսու ֆա-
գիը Միաբանութիւնըն տէօյիւշ վէ վուրուշլարընա պու

կէօնա մատուցէր վեպից օրմուշար տըր . տախի Ս. Պա-
տարազը թաղախի խոնն բարազարըն խաբան խոնճէք
Բապալի Յիսուսըն Ս. Ծնունդ միւսարէք մահալը վէ խո-
րանը պիթիլիկնաէ ; սարիաւադէրէ պէտէլ թիւֆէնկլի
նօգթա ասքերի պէքլէր , քի վիճակագրութիւն միւնասի-
պէթի իրէ անդիւ վէ միւսարէք մահալէրէ զիւրարէթէն
հիւզ սիւրիւն , Ս. Պատարազ իթտիկիսիզտէ րէյիւլ այն
միւշահէնէ իյլէմիշիւ տիր :

Տեղամի

ՊԱՆԸ-ՔԵՍԵՐ

Պու սօն կիւնդերտէ Պալը-Քէսէրտէն կէլէն պիր դաշ մէք-
թուպարըն մահալինտէն մա էլ մէմուշիյնէ իշխարիւղ քի, Պալը-
Քէսէր Հալլարը քէնտի դըզ վէ էրքէք էգապարընըն մէքթէպ-
լէրինի , նասիր իւլ էմալ պիր մուհապալէթ վէ խալիշլէ դալըր-
մագտա , վէ օնպարըն իլէրլէմէսի իշիւն հեր նէվի ֆէտաքեարըզ
իթմէքտէ տիրէր :

Պալը-Քէսէրտէ պուշմա սէնէլէրտէն պէրու էրքէք մէք-
թէպի օլուպ , վէ Պալը-Քէսէր Հալլարը տախի էլլէրինտէն կէլէն
ճահտ ու զայրէթ օլտուղու տէրէճէ տիրիւղ իթմէմիշլէր պու մէք-
թէպ հագղընա . ֆաղաթ , պու սօն սէնէյէ դատար՝ հէր նասըլ
խաէ , պիր դըզ մէքթէպի շէրէֆինէ նայիլ օրմուշար տըր : Պուզ-
տանեան նամ Բրօթէսթան վայիղի , պուշու քէնտի մէնաֆիի
չախսիյէսինէ պիր ֆըրսանթ տատ խոնէք , խայլի վագրթտան
պէրու , Բրօթէսթան վայիղլէրինէ այիա կէօնակէօն ֆէնապաղ-
լըզար իլէ հեր նէ դատար պիր դըզ մէքթէպին թէշքիլ վէ քիւ-
շառընա չալըշմըշ խաի խոն տէ , պիր տիւրլիւ մագսէտինէ նայիլ
օլաւամըշ տըր :

Պու սօն այլարտա պիւլիմ օլ թարաֆլարա կիթտիկիսիւղ էու-
նթաթէ , բուհանի պօրճու մուղու իճրա խոնէք , իւմ ու ֆիւնուս
գըզ չօճուգլարր իշին տախի էլլէմ օլտուղու , վէ միլլէթիւղի ի-
շին գըզ մէքթէպլէրինին չօղալմասընն էլլէմիլիէթինի պէյան
իթտիք : Վէ իթթիկար իլէ սէօլլէրիւղ քի կէրէք միլլէթտաշա-

րըմըդ, կերէք Քաղ. ժողով վէ Տեղապահ Հայր հազրէթլէրի պի-
ղիմ իֆատէթիմիդէ վէ նաօհաթլարըմըդա բիայէթ իտէրէք,
տէր ան էլ էլէ վիրիպ վէ պիլ իթթիֆադ պիր դըղ մէքթէպի աչ-
մադա մուվաֆֆադ օլմուշլար տըր :

— Սաղ օլտուն պիւթիւն Պալլը-Քէսէր էհալլիմիդ :

Պալլը-էսէրտէ գըղլար մէքթէպլինին պիլիմ վաալթամըղլա
աչիլմաննն ղիքրի, պաղլլար կիպի քէնտիմիդի էօյմէք միւրա-
աղնտա օլմանըն, իլլա պիլիմ ֆանտսեան էֆէնտիւն, ֆունջուն վէ
Տ. Ոսկի բէտէրիմիլին նազարը տիգդաթնը տալէթ իթմէք պիր,
քէնտի կաղարդլարընն վէ պիլիմ ամէլլէրին իւղէրինէ պիր է-
յիճէ կանի օլտուշլար քի, քէնտիլէրին պէյէնմէպիքլէրի Հմայեալ
Վարդապետ, քէնտիլէրին խաօմանէ հարֆէնտաղլլարընա
մուզայիր, Պանարըմատա հաքէդա Պալլը-Քէսէրտէ, եալլընը վէ
եալլընը էհալլինին մուհապէթլինի վէ սըհատէթլինի պաղը սագ-
լամադա չալընը, վէ մէքթէպլէրին չօղալմաաղնա վէ դալլըլ-
մաաղնա նաօհաթ վէրմիլիդ տիր : Խիւլասայի քէլամ, պիլիմ
բունանի հուտուտուլըզտան պիր չըղլը տըլարը չըղմայարադ,
նոսըլ քի սայիր մահէլլէրին, էօյլէ տէ Պալլը-Քէսէր ումուս է-
հալլիմիլին հիւմնիւ թէվէճհիւլէրինէ նայիլ օլմուշլար տըր : Պու-
նատա պէօյիւք պիր խաղաթ տըր քի, Պալլը-Քէսէրիլէր՝ Տ. Ոս-
կիլին ալէյիմիդտէն կաղարդլարընա աղըր տուեարադ, Տիլա-
յէթլու Տ. Աղամ Տեղապահ Հայր հազրէթլէրի վէ Քաղ. ժողով
Բաթրիգիսանէ մարիֆէթի իլէ, թէէսսիւֆ իտէրէք սէօյ էրիդ քի՝
միւրալիլէյ՝ Տ. Ոսկիլին էլլնտէն Պանարմա Ս. Աստուածածին
եկեղեցիսինին քիւչատի իչին օլան հանդանակուլիւն տէֆթէրինի
ալարադ մէմուրիլէթլինի լաղլ իթմիլէր, քէնտի մէնաֆիլի չալ-
սիյէսի իչիւն պէօյլէ աօի թարիղլէրէ իրթիքեապ իթմէտի իչիւն :

Պիդ զաթէն պիլիմ սալիս վէ մուզաստէն մէպաթէթիլէ վէ
մաղսէտիմիդէ գարը, աաուի էքսէր միւսալի խուսուսէթ վէ մու-
զալէմէթ կէսթէրէն գաթլարա վէ ալէլ խուսուս Տ. Ոսկիէ աֆվ
իթմիլիդ, վէ կերէք Պանարմա վէ կերէք Պալլը-Քէսէր միլլէթ-
տաչարըմըդա տալի աֆվ իթմէրլինի նաօհաթ իտէրիլ քի պու-
միւրալիլ իչլէրէ էհէմիլլէթ վիրմէյէրէք, պիլիմ էքսիլիմիդ խա-
ղարըլիւն, միւրթիւն վէ էղըպարաիւթիւն թօուվարըն մահ-
աուլարընը չօղալտարադ, պիլիմ Բունանի բէտէրիմիդ Տիլայէթ-

բու Տ. Ադամ Տեղապահ Հայր հազրէթլէրի իւն , էլ էլէ վէրիպ , Քիլիսէնին շէրէֆինէ , վէ գըզ վէ էրքէք մէքթէպլէրին խաւհաթ վէ թէզաթաիւսինէ եէք ճան ու տիլ չալըչլապ , էթրաֆ վէ սայ-
րը ուղազ մահէլլէրէ քէնաի Ֆազլիէթ էմապլէրինի վիրիւրէր :

Տէվլէթլու Բայիֆ Բաշա հազրէթլէրի , (քի պէնտէնիզի հու-
զուրու Ալիլէրինէ տալէթ պույուրտուղունտա , միլլէթիմիզին
սատրզ վէ իշկիւղարըզլարը հազգքնա թէշէքքիւր վէ մէմնու-
նիյէթինի պէյան իտէրէք , մէքթէպլէր հազգքնա դայրէթ իթմէ-
լէրինի նասիհաթ իտուպ վէ էմր իյլէտի) , գալիէն թէէմին օլ-
մուշըզ տըր քի պիւր սաֆտէրուն համի կիպի պու խուսուստա
տախի քէնաի նազարընը թէմամր իւն պախշ իտէր :

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԳԵՍՊԱՆԱԾՈՂՈՎ

ԵՒ

ՄԵՇ ՏԵՐՈՒԹԵԱՅ ԸՆԹԱՑԲՆ

Դեպանաժողովոյ առաջարկն զօրանալու և իւր
կազմութիւնն ընդունելու մօտ է . Անգղիա , Գաղղիա ,
Ռուսիա իրենց հաւանութիւնն ծանուցած են :

Անգղիոյ երեսփոխան Սալիզպըրի Մարքէզն , Գաղղի-
ոյ երեսփոխան Մ. Տը Շօտօրտի կոմսն մի. քանի օրէն Մայ-
րաքաղաքս կ'հասնին , Ռուսիոյ կողմանէ ալ կըսուի թէ
իկնաթիէֆ զօրապետն երեսփոխան կարգուած է :

Բ. Դուռն ալ հաւանութիւն տալով , իւր կողմանէ
երեսփոխան կարգած է Բարձր. Միտհաթ և Վսեմ. Մաֆ-
ֆէթ փաշաները : Այս դեպանաժողովին նկատմամբ տա-
կաւին Գերմանիա և Աւստրիա իրենց ուրոշումը յայտնած
չեն , բայց Գաղղիոյ հետ խաղաղութեան կողմը գտնուե-
լով , կ'յուսացուի որ այսօր վաղը ընդունին : Իտալիա ալ
այս վիճակին մէջ կ'գտնուի , իսկ Յունաստան մի. քանի
ամիս առաջ պատրաստուած է եթէ դեպանախորհրդ-
դոյն մէջ իրեն աթու տուող ըլլայ :

Մին դեպքանախորհրդոյն առաջարկութեան հետ, պատերազմական պատրաստութիւններ ալ փութով կ'շարունակուին մեծ տէրութեանց կողմանէ : Գաղղիա, Դերմանիա և Աւստրիա առ այժմ չեղոք քաղաքակութիւն մի բռնած կերեւին, իսկ Մեգղիա և Ռուսիա մերթ խաղաղասիրական և մերթ սպառնական յայտարարութիւններ կ'ընեն : մանաւանդ Մեգղիա Օսմ. անկախութեան և ամբողջութեան դատը պաշտպանելու համար, իւր գանձն և արիւնն զոհելու պատրաստ կ'երևի :

Ռուսիա և Թիւրքիա ալ փոխադարձ պատրաստութիւններ կ'տեսնեն : Ռուսիոյ հարաւային գաւառաց մէջ զինուորական փոխադրութիւնք կ'շարունակուին, երկաթուղիք անընդհատ զէնք և ռազմամթերք կ'բերեն Օսէսա : Գրեթէ Սլավական բոլոր թերթերն յառաջիկայ Յունական պատերազմ կ'դուշակեն :

Օսմ. զրահաւոր նաւերն դուրս ելած են, Սեաւ և Միջերկրական ծովուց նեղուցներն ու բերդերն պաշտպանուած և Ռսիորի նեղուցին վերի բերանը Թուրքի կողմէն նաւատոյց պայթուցիկ մեքենաներ կ'գետեղուին ևն. :

Ապագայէն սպասելու ենք այս ամենուն արդիւնքը :

ՌՌՍՍԻԱ

Վերջին պատահարաց առջև բոլորովին զայրացաւ Չարն, զի Ալեքսինացի և Տելիկրատի գրաւումն և Սերվիոյ պարտութիւնն իսպառ կործանեց Ռուսիոյ նախապատրաստած բլանը :

Ամեն մարդ միմեանց կ'հարցնէ թէ Ռուսիա՞ պատերազմի պիտի ձեռնարկէ՞ թէ ոչ—ասի ոչ ոք գիտէ, միայն թէ՛ որպէս նախընթաց թուով գրեցինք՝ հարաւային բանակն լաւ կերպով զինեալ ու պատրաստ կ'գտնուի ընդ հրամանատարութեամբ Նիքոլա Մեծ Դուքսին, և Բեդրըս

պուրկի մէջ դումարեալ պատերազմական խորհուրդն՝ ինչպէս կ'ըրեն Եւրոպական թերթերն որոշած է զինուորական պատրաստութիւններն փութացնել, այս ամենուն վերայ նոյն իսկ Ալեքսանդր կայսրն Մոսկուայի մէջ Ս. Գեորգիոյ զինուորական աստիճանադրներն ընդունելու առթիւ ըսած է «Իմ բոլոր կենաց մէջ ջանացի արդարութիւն ձեռք բերել Արեւելեան Բրիտանեայ ազգաց համար: Դժբաղդաբար իմ խաղաղ ջանքերս չկրցին բազմացեալ արգասիքն ունենալ: Կ. Պոլսոյ մէջ դեսպանատնորհուրդ մը պիտի դումարի, Ռուսիա իւր ջանքը պիտի նորոգէ, եթէ յաջողութեամբ չպատկուի, զէնք պիտի առնում, և վրստահ եմ ժողովրդեանս ձեռնտութեան վերայ»:

Ռուսիոյ կայսեր այս պատերազմաբոյր խօսքերն պահ մի ալ խաղաղութեան յոյսերն մեղմէ կ'հեռացնեն:

Բայց թէ ի՞նչ բանէ ստիպեալ կ'տաղնապի և կուգէ իւր պատեանէն մերկանալ և ձեռք առնուլ իւր աշխարհաւեր սուրն — այս գաղտ իքն Հէրսէքի, Պոմերիոյ, Գարա ստաղի և Սերվիոյ վերառակներուն ներքե մնաց, և այժմ կարծարծի Բուլմանիոյ և Յունաստանի մէջ:

Այս ազգաց և ժողովրդոց պատիւն և արիւնն և պաղա վրէժանդրութիւնն սոսկմամբ պաշարած է Ռուսիա, ուստի եթէ դեսպանաժողովի մէջ կարենայ այդ ապրնտամբաց իրաւանց մաս մի հանել և ինքնօրինութիւն տալ իւր խօսքն կատարած պիտի ըլլայ, ապա թէ ոչ սուրն պիտի մերկանայ, և գուցէ վաղադոյն ևս, եթէ Անգլիոյ զօրութենէն չխուսապի:

ԳԱՀԻՐԷ

Խըտիվի իշխանութիւնն այս միջոցիս աւելի դանձուն երեմնական վիճակին հետ կ'մրցի: Կառավարութեան բո-

լոր երկրին ալ մի հողն թէ սերմանուած թէ պարապ՝ իւր տարեկան յաակացեալ աուրքն վճարելու պարտաւոր է հոյատէրն ։

— Աղէկ է որ ժողովուրդն բռնի աշխատաւորութեան կ' Վարժուի — ։

Չենք դիտեր գանձուն անձուկ վիճակին մէջ ելլմանից նախարարն ի՞նչ պատճառաւ պաշտօնադուրկ եղած և Սուտան աքսորուած է , որուն յաջորդած է Խտիվին որդին Հիւսէյին վաշան . անշուշտ նենգութիւն մը գործուած ըլլալու է նորա պաշտօնավարութեան միջոցին , որոյ դատաստանն տեսնուելէ յետոյ աքսորուած և մեռած է ։

ԱԹԷՆՔ

Հելլենք ալ կրկնակի քաղաքականութեան հետեւելու փորձերուն մէջ կ' գտնուին , ներքինն կ' պահեն և արտաքինն կ' հռչակեն , առանց դիտնալու թէ՝ ներքինն ալ վաղադոյն քան դարտաքինն հռչակուած է ։

Պ. Բուսունտուրօս Աթէնքի մէջ եղած երեսփոխանական ժողովոյն ընդխմաբաններէն հարցուելով կ' յայտնէ թէ կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնն զինեալ չէղորութիւն մի է , մինչդեռ Դէորդ թագաւոր բացարձակ կաղաղակէ թէ՝ «Աստուծոյ ապաւինեցէք որ Հելլենացւոյ իղձերն պակէ» Ի՞նչ են Հելլենացւոյ իղձերն— ինչ որ ներշնչէ Յունական մեծասրտութիւնը— և կ' յարէ Պ. Բուսունտուրօս թէ՝ «Յունաստան կ' ցուցնէ որ իւր քաղաքականութիւնն ամեն արտաքին ճնշումներէ անկուի է» , փոխանակ հասկցնելու զիւր թէ՝ Աթէնքի քաղաքականութիւնն հետեւած է Ռուսիոյ իղձերուն և իւր զինեալ կայութիւնն ալ այդ աշխարհալարութեան զործիքն է ։

Ալէքսինաց շէհրինտէ եէնի քիւչատ օլունմուշ ճէ. սիմ գըշլալար, անպարլար, կիւղէլ, կիւղէլ օթուրաճագ մէվգիլէր վէ էպնիյէյի սայիրէ հաղըր վէ մէվճուտ պու. լունտուղունտան, ասաքիրի Շահանէ քէմալի սըհհէթ վէ ափիյէթաէ պուլունտուղլարը իշիտիլմիշ տիր :

— Պու կիւնլէրտէ Կարս ճանիպինէ պիր դաշ թապուր թալիա ասքէրի կէճնտէրիլմիշ տիր :

— Ալէքսինացտա պիր թէլէկրաֆ մէրքէզի քիւչատ օ. լունարագ թիւրքճէ վէ ֆրանսըղճա մուխապէրաթա պաշլանմըշ տըր :

— Պաղը դագէթալարտա օգունտուղունա կէօրէ եա. գըն կիւնլէրտէ Սէրտարը էքրէմ Ապտ իւլ Գէրիմ բաշա հաղըթլէրի Տէրսաատէթէ կէլէճէք տիր :

— Տէրսաատէթտէ թէճէմիւ օլունաճագ Գոնֆէրան. սա հաղըր պուլունմագ իւղը, ֆրանսա սէֆիրի Մ. Տը Պուրկօէն իլէ Տէվլէթի միւշարիլէյի ճանիպինտէն թայ. եին օլունան մուրախսար մախսուս Մ. Տը Շօտօրաի ճէնապլէրի իշ պու սալը կիւնվւ Բարիզտէն հարաքէթ իթմիշլէր տիր :

— Օտէսա լիմանը պու կիւնլէրտէ պուղ պաղլանմըշ տըր :

— Բուսիա իմրէրաթօրու, Մօսքուա շէհրինէ վասըլ օլտուղունտա Ս. Գէորգ ասպետլէրի հուղուրունա դա. պուլ իթտիկի սըրատա տէմիշ տիր :

« Պիւթիւն էօմրիւմտէ Շարդ Խրիսթիեանլարընըն հաղգընը մէյտանա չըգարմաղա չալըշմըշմ : Ֆաղաթ պէտպախթլըզլա պէնիմ մուամէլաթը սուլհ բէրվէրա. նէմ սէմէրէյի մաթլուպէյի հասըլ իթմէմիշ տիր : Տէր. սաատէթտէ պիր գօնֆէրանս իճթիմա իտէճէք տիր :

Բուսիա տէվլէթի միւթալէպաթընը թէքրար մէյտանա
գօյաճադ տրր : Էկէր միւթալէպաթը մէղքիւրէ մու-
վաֆֆադըյէթէ նայիլ օլմաղ Էսէ , թէպաալարըմըն Էմ-
տատ ու մուավէնէթէ կիւվէնէրէք սիւահը Էլէ ալաճա-
ղըմ :

— Թէվաթուրէն սէօյլէնտիկինէ կէօրէ Ժէնէրալ Չէր-
նայէֆ Սըրպիսթանտան Ֆիրար իթմիշ տիր :

— Բալուդատան նոյ. 6 թարիխի Էլէ կէլէն պիր թէ-
լէկրաֆնամէյէ նէղարէն՝ Հէրսէք Էշգըյասը միւթարէ-
քէյի տիյնէմէյէրէք մուհարէպէյէ տէվամ Ֆիթմէքատ Է-
միշլէր :

— Էվրօրա զադէթալարընըն պիր գաչընտա օգունտու-
ղունա կէօրէ , Նոյեմբեր իպթիտասընտա Բէթրապուրկ-
տա պիր պէօյիւք մէճլիսի հարպ թէճէմմիւ Էտէրէք
սէրեան թէտարիւքաթը ապէրէյէ Էճրասընա գարարը
գաթի վիրիւմիշ տիր :

— Պու կիւնլէրտէ Սըրպիսթան զայէթ տիւշար ու Էն-
տիչէտէ պուլունմագտա վէ թէլաշ ու հէյէճանը բէք
ղիեատէ արթմըշ օլտուղունտան Պէլկրատտա պիր Էիւ-
թիլալըն բաթլագ վէրմէսինտէն գօրգուլուեօր :

— Սթինատա օլան գատընլար պիր ճէմիյէթ թէշքիլ
Էտէրէք կիյէճէքլէրի բուպա հագգընտա պիր նիզամ
գալէմէ ալմըշլար վէ ճիւմէսի եէմին վէ շարթ Էտէրէք
պու նիզամնամէյի իմզալամըշլար :

Մէղքիւր նիզամնամէ մուճիպլինճէ հիշ պիր գատըն
պունտան պէօյլէ Էրէքլի վէ աղբըր գումաշլարտան Էլ-
պիսէ կիյմէյուպ սատէճէ պանմատան բուպալար կիյէ-
ճէքլէր տիր :

Ինշալլահ պիղիմ գատընլարտա շու Աթինալըլար-
տան իպրէթ ալարագ պիր ան Էվլէլ գասիֆէ , ճանֆէս ,

կրօն, վէ շայրիհիւմ պօշ վէ պէյհուտէ մէսարիփլէր դա-
րուարընը գարարլար, վէ ոլ սարփ օլունաճագ ալ թուն-
լարը քէնտի էվլատլարընըն իլմ ու թէրալլէտի իչին հարճ
խտերլէր :

— Նոյ. 11 թարիլսի իլէ Բէշթատան կէլէն պիր թէ-
լէկրափ՝ Գօնթ Անտրասինին վալիտէսինն վէֆալթընը,
վէ Դէք Լիմանընըն պիր շարթ իլէ աչըլմըշ օլմասընը
խապէր վէրլէր :

Ա.Զ.Դ

Թերթերնիս մեռքի ծստուէկ գատ, կ'գտնուի նաեւ շու-
կայի Տիվան Եօլին 108 քիւ. Բերութիւր Մեծ. ճանիկ աղայի գըր-
պակը՝ Գին 30 փարա :

ՕՐԱՅՈՅՑ

1877

ԹԱԵԱԿԱՆՆԻՆ ԳՐԻՍՏԱՍԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

ՅԵՐԵՄԱ ԲԱՀԱՆԱՅԷ

ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Որ նորաճոյլ ընտիր, և մաքուր գիրերով տպեալ,
կ' գտնուի բոլոր Հայ գրալիւծառաց քովը :

Գին 60 փարայ

ՏԷՐ—ԽԱՐԱԳԻՐ

ՀՄԱՅՆԱԿ Ծ. Վ. ԴԻՄԱՐՍՆԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ԲՏՊԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

Եկնի գաբու. Գումասլ փողոց քիւ. 200